

Изпратено по електронен път

**ДО
КОМИСИЯ ПО ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И
ИНОВАЦИИ**

КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

КОМИСИЯ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

**КОМИСИЯ ПО ВЪТРЕШНА СИГУРНОСТ И
ОБЩЕСТВЕН РЕД**

**КОМИСИЯ ПО КОНСТИТУЦИОННИ И ПРАВНИ
ВЪПРОСИ
КЪМ НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

**ДО
ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА НА ГЕРБ – СДС**

**ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА "ПРОДЪЛЖАВАМЕ
ПРОМЯНАТА – ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ"**

ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА ВЪЗРАЖДАНЕ

**ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА "ДВИЖЕНИЕ ЗА
ПРАВА И СВОБОДИ – НОВО НАЧАЛО" – ДПС – НОВО
НАЧАЛО**

**ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА "БСП – ОБЕДИНЕНА
ЛЕВИЦА"**

**ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА "ДЕМОКРАЦИЯ,
ПРАВА И СВОБОДИ" – ДПС**

ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА "ИМА ТАКЪВ НАРОД"

ПАРЛАМЕНТАРНАТА ГРУПА НА ПП МЕЧ

СТАНОВИЩЕ

ОТ „Вейпинг Асоциация - България“, с ЕИК: 207786522,
гр. София, ул. Професор д-р Иван Странски № 9,
представявана от: Пенчо Бояджиев – председател и Георги
Кроснев – заместник - председател на управителния съвет

ОТНОСНО: Обявеното намерение за пълна забрана на вейпинг продуктите
в България

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Във връзка с публичните изявления за предстоящо внасяне на законопроект за пълна забрана на електронните цигари (вейповете) в Република България, „Вейпинг Асоциация – България“ изразява категоричното си несъгласие с този подход и настоява за провеждане на широк обществен дебат с участието на всички заинтересовани страни, включително представители на индустрията, здравните власти, икономически експерти и потребителски организации.

Въвеждането на подобна забрана без задълбочен анализ и обществено обсъждане представлява не само отклонение от принципите на правовата държава и прозрачния законодателен процес, но и крие сериозни икономически, социални и регулаторни рискове. Подобни рестриктивни мерки, взети без оценка на въздействието, могат да доведат до разширяване на нелегалния пазар, загуба на контрол върху качеството на продуктите и значителни финансови загуби както за държавния бюджет, така и за законно опериращите икономически субекти.

Предложението за пълна забрана не кореспондира с европейските практики, които залагат на стриктна регулация и контрол вместо крайни ограничения. Такъв подход би влязъл в пряко противоречие с принципите на свободния пазар и конкурентното право, би нарушил предвидимостта на бизнес средата и би поставил България в несъответствие с развитието на регулаторните рамки в държавите от Европейския съюз.

Затова „Вейпинг Асоциация – България“ призовава за конструктивен диалог и съвместно изработване на разумна и пропорционална регулация, която да защитава общественото здраве, без да създава условия за нерегламентирана търговия и излишна административна тежест върху легалния бизнес.

Настоящият обществен дискурс, породен от изолирани инциденти и обществена загриженост, погрешно приравнява легалния вейпинг пазар с нерегламентираната търговия на забранени субстанции. Тази подвеждаща реторика не отчита факта, че електронните цигари и свързаните с тях продукти, когато се предлагат от регистрираните икономически оператори, отговарят на действащото законодателство и подлежат на строг регулаторен контрол.

В тази връзка следва да се подчертае, че:

- Всички вейпинг продукти, предлагани на българския пазар от законни търговци, подлежат на контрол съгласно **Закона за тютюневите изделия и свързаните с тях продукти**, който урежда техните характеристики, съдържание и търговия, в съответствие с европейските изисквания.
- Търговията с тези продукти е разрешена **само при спазване на регулаторните изисквания**, включително забрана за продажба на непълнолетни лица, задължителна регистрация на търговците и изисквания за ясно обозначаване на състава и предупрежденията върху опаковките.
- **Продуктите подлежат на акцизно облагане**, което осигурява значителни приходи за държавния бюджет и създава механизъм за проследяемост на стоките. При евентуална забрана този приход ще бъде напълно загубен, а нелегалната търговия ще продължи да функционира извън всякакви регулации.

Вместо да се води аргументиран и информиран дебат за подобряване и усъвършенстване на регулаторния режим, настоящите предложения за тотална забрана игнорират ключовите икономически и социални последици. Премахването на законната търговия не само ще **елиминира легалния бизнес и ще доведе до загуба на работни места**, но и ще доведе до **пълна липса на контрол върху продуктите, които продължават да бъдат достъпни за потребителите** чрез нерегламентирани канали.

Примерите от други държави показват, че свръхрестриктивните мерки в повечето случаи **не водят до намаляване на употребата**, а напротив – стимулират създаването на **нелегален пазар, където държавата губи както контрол, така и данъчни приходи**. В този смисъл предложението за забрана не е инструмент за защита на общественото здраве, а механизъм, който ще доведе до непредвидими икономически и регулаторни последици.

С оглед на гореизложеното, „Вейпинг Асоциация – България“ призовава за **балансиран, експертно обоснован и европейски съобразен подход**, който да гарантира едновременно защита на здравето и интересите на обществото, без да се създават предпоставки за хаос и нерегламентирана търговия.

Европейската практика е регулация, а не забрана

Анализът на регулаторните мерки в останалите държави от Европейския съюз ясно показва, че **ниито една страна-членка не е въвела пълна забрана на вейповете**, а вместо това повечето правителства предприемат подход за контрол и регулиране, който едновременно защитава потребителите и гарантира наличието на ясна пазарна рамка за бизнеса. В тази връзка, опитът на редица европейски държави сочи:

Белгия и Франция – въведоха забрана единствено за еднократните електронни цигари, но с **ясна законова процедура и гратисен период за бизнеса**, така че икономическите оператори да могат да адаптират дейността си. Тази стъпка бе предприета основно по екологични причини, а не като мярка срещу вейпинга като цяло.

Гърция и Румъния – запазват напълно легалния достъп до вейпинг продукти, но същевременно затягат контрола върху продажбите, особено що се отнася до защитата на непълнолетните лица и изискванията за безопасност на продуктите.

Чехия – обсъжда забрана на определени аромати във вейпинг течностите, но не и на електронните цигари като цяло.

Всяка от тези държави предприема пропорционални и обосновани регулаторни стъпки, които балансират между обществения интерес и икономическата реалност, като се избягват прибързани и неефективни крайни мерки.

Защо пълната забрана в България ще бъде контрапродуктивна?

Подходът „няма вейпове – няма проблем“ е изцяло погрешен и не отчита реалните последици от подобна мярка. В исторически план подобни крайни решения не само че не водят до ефективен контрол, но и създават предпоставки за тежки икономически, социални и регулаторни последици. Вместо да защити обществения интерес, тоталната забрана ще доведе до:

- **Разцвет на нелегалния пазар** – търсенето на вейпинг продукти няма да изчезне само защото те ще бъдат забранени. Потребителите ще бъдат принудени да се снабдяват от нерегулирани канали, включително чрез нелегален внос и продажба без контрол върху качеството и съдържанието на продуктите. Това ще увеличи риска от разпространение на опасни за здравето субстанции, без никакъв надзор от страна на държавата.
- **Загуби за държавния бюджет** – Към момента продажбите на вейпинг продукти допринасят за фиска чрез акцизно облагане и ДДС. Размерът на внесените данъци в държавата от течностите за електронни цигари за 2024 г. е 18 млн. лева акциз, 3 млн. лева мито, 25 млн. лева ДДС, 3 млн. лева корпоративен данък, което прави около 50 млн. лева приходи. Тук не се включват осигурителни данъци и много други непреки приходи и ползи за държавата от ангажираните в този бранш. Предвид увеличението в нивата на акцизите и предвиденото допълнително такова, размерът на загубите в бюджета за 2025 г. ще е на над 70 млн. лева. Ако този пазар бъде изцяло премахнат, тези приходи ще бъдат загубени, докато нелегалната търговия ще процъфтява без данъчни постъпления. Вместо да се насочат усилия към подобряване на регулациите и събирането на акциз, ще се създаде хаос, в който държавата няма да има никакъв финансов и регулаторен контрол.
- **Липса на ефективна регулация** – проблемът не е в самото съществуване на вейпинг продуктите, а в начина, по който те се разпространяват и употребяват. Вместо да се търси механизъм за забрана, разумният подход би бил да се засили контролът върху продажбата на непълнолетни, да се въведат ясни стандарти за безопасност на продуктите и да се осигури строга регулация на каналите за дистрибуция. Опитът на държави като Франция и Белгия показва, че вместо забрана, могат да се прилагат ефективни мерки за контрол и лицензиране.

- **Отлив на потребители към чужди пазари** – България вече е част от Шенгенското пространство, което означава, че българските потребители ще имат свободен достъп до вейпинг продукти в съседни държави като Гърция и Румъния. Вместо да се създаде ефективен регулаторен механизъм, забраната ще доведе до трансгранично пазаруване, при което продуктите ще влизат в страната без реален контрол върху качеството, състава и данъчното облагане. В допълнение, това ще насърчи търговията „на черно“, като вейпинг продуктите ще се предлагат нерегламентирано, без гаранции за безопасност и съответствие с каквито и да било стандарти.

Историята показва, че прибързаните, крайни и популистки мерки не водят до устойчиви решения. Подходът на пълна забрана създава повече проблеми, отколкото решава. Вместо да следва рестриктивен модел, България трябва да приеме балансиран подход, основан на ефективна регулация, който гарантира защита на потребителите, контрол на качеството и сигурност за икономическите оператори.

Икономически и социални последици от пълната забрана

- **Загуба на приходи в държавния бюджет** – през 2023 г. България въведе акцизно облагане върху вейпинг продуктите, като постъпленията от този налог възлизат на милиони левове годишно. В случай на пълна забрана тези приходи ще бъдат напълно елиминирани, което ще създаде допълнителен натиск върху бюджета и ще доведе до нужда от компенсаторни мерки чрез увеличаване на други данъци или въвеждане на допълнителни финансови тежести за бизнеса и гражданите. Вместо да се фокусира върху ефективно събиране на акцизи и контрол на сектора, държавата ще насърчи неконтролирана сива икономика, от която няма да има никакви приходи.
- **Удар върху малките и средните предприятия** – забраната ще засегне пряко многобройни български фирми, които се занимават с внос, продажба и дистрибуция на вейпинг продукти. Това ще доведе до принудително до загуба на работни места и ликвидация на инвестиции в сектора. Малките и средните предприятия ще бъдат най-засегнати, тъй като нямат възможност да диверсифицират дейността си и ще се изправят пред фалит. Закриването на този бизнес сегмент ще има домино ефект върху свързани индустрии, включително логистика, дистрибуция и търговия на дребно.
- **Ръст на незаконната търговия и „вейпинг туризъм“** – Глобалната практика доказва, че забраната на търсени продукти не води до прекратяване на тяхната употреба, а само пренасочва търговията към нерегламентирани канали. Примерът на Белгия е показателен – въпреки законовата забрана за еднократните вейпове, проведени проверки установяват, че 80% от продавачите продължават да ги предлагат нелегално. Това ясно демонстрира, че забраната сама по себе си не е ефективен инструмент за контрол, а напротив – създава условия за нерегулиран пазар, при който държавните институции губят всякаква възможност за мониторинг на качеството, състава и безопасността на предлаганите изделия.

В допълнение, пълната забрана на вейпинг продуктите в България ще доведе до разрастване на т.нар. „вейпинг туризъм“. България вече е част от Шенгенското пространство, а в съседни държави като **Гърция и Румъния** вейповете остават напълно достъпни. Това означава, че българските потребители ще имат възможност безпрепятствено да закупуват вейп продукти от тези държави и да ги внасят в страната, без регулация, без контрол върху безопасността и без облагане с акциз. В дългосрочен план това ще доведе до **намаляване на бюджетните приходи, преминване на продажбите в сивия сектор** и пълен провал на опитите за регулиране на употребата сред младите хора.

Следователно, вместо да се следва рестриктивен модел, който доказано не работи, държавата следва да насочи усилията си към по-ефективна регулация, засилен контрол върху търговията с вейпинг продукти и мерки за предотвратяване на нерегламентираната им употреба.

Липса на механизъм за възстановяване на платения акциз и правна несигурност за бизнеса

Пълната забрана на вейпинг продуктите в България би довела до значителни финансови загуби за икономическите оператори, които вече са внесли и обложили с акциз големи количества стоки. В момента в Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) и подзаконовите актове **липсва механизъм за възстановяване на акциза при принудително изтегляне на стоки от пазара поради законодателни промени.**

Тази правна празнота създава не само сериозен финансов риск за бизнеса, но и несигурност, която би могла да доведе до съдебни претенции срещу държавата. Възникват редица неясноти относно бъдещата съдба на стоки, за които вече са изпълнени всички данъчни задължения, но които след приемане на забраната ще бъдат обявени за незаконни.

Освен липсата на механизъм за възстановяване на акциза, в настоящата правна рамка не е предвидена процедура за унищожаване на точно тези акцизни продукти.

Ако бъде въведена забрана без компенсаторни механизми, България ще се изправи пред съдебни искове от засегнатите компании, които ще претърпят преки финансови загуби, произтичащи от невъзможността да реализират законно внесени и обложени с акциз продукти. **Липсата на предвидимост в регулациите не само подкопава доверието в правната рамка, но и създава значителна несигурност за инвеститорите, която ще рефлектира върху цялостния бизнес климат в страната.**

Необходимост от съгласуване с Европейската комисия

Изявленията, че „още следващата седмица може да бъде приета пълна забрана на вейпинг продуктите“, са правно и процедурно необосновани. Подобна законова мярка не може да бъде приета без съобразяване с Директива (ЕС) 2015/1535 относно процедурата за предоставяне на информация в областта на техническите регламенти. България е длъжна да уведоми Европейската комисия за подобно ограничение върху пазара, като неспазването на този процес може да доведе до официална процедура по нарушение срещу страната. **Всяка държава-членка на Европейския съюз, която планира да въведе забрана на продукти,**

подлежащи на единна регулация в ЕС, е длъжна да извърши предварително нотифициране и съгласуване с Европейската комисия в съответствие с принципите на вътрешния пазар.

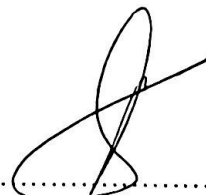
Ако България едностранно приеме закон за пълна забрана, без предварително съгласуване с Европейската комисия, това би могло да доведе до:

- **Процедура за нарушение (infringement procedure)** срещу България от страна на Европейската комисия за **несъответствие с правото на ЕС**.
- **Съдебни иски** от засегнати икономически оператори, които ще претърпят значителни финансови загуби.
- **Непредвидими последици за вътрешния пазар**, тъй като вейпинг продуктите ще останат достъпни в съседни държави като **Гърция и Румъния**, което ще насърчи **вейпинг туризма** и нерегламентирания внос, подкопавайки ефективността на забраната.

Предвид всичко гореизложено, считаме, че вместо да се прибързва с крайни мерки, необходимо е държавата да осигури ясна и предвидима регулаторна рамка, включително механизми за компенсация и съгласуване с европейските институции, преди да предприеме забранителни действия, които ще засегнат цяла индустрия.

гр. София, 07.02.2025 г.

С уважение,

.....
Пенчо Бояджиев – председател